

Rektor Juraj Wagner (vpravo) podpisuje ústavu európskych univerzít Magnu Chartu Universitatum. Vľavo, Pier Ugo Calzolari, rektor Bolognskej univerzity. (Viac na str. 2) Foto Ružena Wagnerová

v čísle

Usilujme sa o peniaze z fondov únie, hovorí prorektor I. Prno s. 3

Kreditový systém štúdia približuje prorektor I. Baránek s. 4

Dvere do sveta máme otvorené – reportáž z Vilniusu a Minska s. 5

W. Leonhard upozorňuje, že Európa potrebuje nielen bankárov, ale i technikov s. 6

S prezidentom SR I. Gašparovičom sme si pripomenuli A. Dubčeka s. 7

I. Laluha píše o Dubčekovom blahodarnom kyslíku s. 7

Ťažký začiatok, skvelý koniec zažili študenti FSEV v Bologni s.10

Tréma a zodpovednosť patria k sebe – hovoria doktorandi FPT s.10

Vážení a milí kolegovia i študenti,

je tu opäť čas vianočný. Čas, kedy zvykneme byť k sebe vládnejší, priateľejší a snažíme sa nevnímať si všetko to, čo nám neraz zneprijemňuje deň. V takých chvíľach si zvyknem priať, aby Vianoce so svojou pôvabnou atmosférou trvali oveľa dlhšie ako nám ponúka kalendár. Je pravdou, že uponáhľanosť nám nepridáva na pohode, aj niektoré starosti nám priniesli i vrásku na tvári. Ale hádam aspoň trochu budete so mnou stotožnení, že sme opäť posunuli našu univerzitu o krok ďalej. Stalo sa tak predovšetkým Vaším pričinením. Za to Vám všetkým patrí úcta a moje úprimné podakovanie.

Želám Vám, aj Vaším rodinám, príjemné vianočné sviatky. Do Nového roku 2005 si dovoľujem pozdvihnúť čašu a zapriať Vám i Vaším najbližším hojnosť zdravia, aby ste prežili mnohé pekné a radostné chvíle, aby ste boli šťastní, spokojní, lebo len tak sa nám bude spoločne dobre dariť.

So želaním všetkého najlepšieho

Juraj Wagner, rektor

Rektor J. Wagner podpísal v Bologni Magnu Chartu Universitatum

Sme vo svetovom univerzitnom dome

Významným dňom v živote našej univerzity sa stal 18. september 2004. V ten deň rektor Juraj Wagner podpísal na našej partnerskej Bolognskej univerzite, v historickej Aule Magna Santa Lucia – obrazne vyjadrené - ústavu európskych a dnes už i svetových univerzít, nesúcu názov Magna Charta Universitatum. Je to dokument, ktorého idea sa zrodila v roku 1988 práve na Bolognskej univerzite. Osvietení učiteľia sa tu dopracovali k poznaniu, že proces globalizácie stiera hranice a civilizačné smerovanie potrebuje garanta pre bezpečný a trvalo udržateľný rozvoj, ktorým sa spoločne môžu stať univerzity, ako centrá vedy, vzdelávania a kultúry.

Magna Charta Universitatum je jednoduchá. Každá jej veta však má obrovskú váhu z pohľadu osudu ľudskej spoločnosti. Hovorí sa v nej, že univerzity sa musia spojiť, aby odovzdávali všetky nové poznatky mladšej generácii a musia slúžiť celej ľudskej spoločnosti. Od toho závisí naša kultúrna, sociálna a ekonomická budúcnosť. Hovorí aj to, že nestačí vzdelávať len mladých ľudí, ale treba do tohto procesu vzdelávania zahrnúť všetky vekové kategórie. Znamená to, že v tomto dokumente sa prvýkrát objavil pojem celoživotné vzdelávanie, ktoré presadzujeme aj na našej univerzite. V charte sa, okrem iného, prízvukuje, že univerzity by mali byť autonómnymi inštitúciami, ktoré rozhodujúcim spôsobom vytvárajú a šíria kultúru prostredníctvom výskumu, výučby a preto musia byť nezávislé od politickej, hospodárskej a ideologickej moci, aby mohli slobodne plniť svoje poslanie vo vzájomnom dialógu učiteľov, vedcov a študentov. Charta zdôrazňuje i potrebu vytvoriť pod-

mienky pre mobility učiteľov, vedcov a študentov, čo už naplňame prostredníctvom programov Socrates, Erasmus a Leonardo.

A čo pre nás znamená tento podpis, na to sme sa spýtali rektora J. Wagnera: „Najskôr musím povedať, že naša univerzita bola v Bologni, tak ako vždy predtým, veľmi srdečne prijatá. Pozvanie signovať Magnu Chartu Universitatum znamená uznanie kvality našej univerzity. A pre nás je to významné aj preto, že v tom istom bolognskom historickom chráme bol Alexander Dubček v roku 1988 ocenený čestným titulom doctor honoris causa (Dr. h. c.) tejto najstaršej európskej univerzity.“ Rektor Bolognskej univerzity Pier Ugo Calzolari to povedal takto: „Vitame vás v klube svetových univerzít“.

Signovaním charty sme získali možnosť s prítomnými 31 rektormi rozprávať a dostali sme viaceré ponuky na kooperáciu, ktorých sa hneď chopil Juraj Slabeycius, prorektor pre vedu, výskum a medzinárodné vzťahy.

Slávnostnému aktu podpisovania charty predchádzala medzinárodná konferencia pod názvom Univerzity a médiá za účasti 102 predstaviteľov univerzít a médií. Závety konferencie potvrdili viaceré spoločné styčné body univerzít a médií. Napr. tak ako univerzity sú nezávislé a autonómne, tak aj médiá by mali byť nezávislé, autonómne a objektívne. Kritizoval sa nezaujem médií o výsledky vo výskume, vede a vzdelávaní. Lepšia situácia je v USA ako v Európe, kde sú médiá, ktoré sa týmto problémom venujú.

(wa)

Podpredseda NR SR Viliam Veteška konštatoval:

Štúdium musí byť sociálne únosné

Slová podpredsedu NR SR Viliama Vetešku odzneli na otvorení akademického roku 20. septembra v Kultúrnom a metodickom centre armády SR, ktorého veľká sála praskala vo švíkoch a všetci záujemcovia sa ani nevošili. V. Veteška tiež uviedol, že je dobrým znamením rast autority TnUAD vo svete. Na otvorení sa zúčastnili aj predstavitelia TSK, KÚ, mesta a podnikateľskej sféry.

Rektor Juraj Wagner oznámil niekoľko noviniek pre začínajúci sa akademický rok. V krátkej histórii univerzity sme po prvýkrát prekročili hranicu štyri tisíc študentov – máme ich 4 200. Na štyroch fakultách sa zapísalo doposiaľ najviac – 1 500 študentov do prvých ročníkov. Uspeli spomedzi 3 300 uchádzačov. Tradične najsilnejšou je FSEV, kde nastúpilo 550 prvkov. Výrazný rast zaznamenala, napriek všeobecne celosvetovo nižšiemu záujmu o štúdium na technických smeroch, FM, kde nastúpilo 456 prvoročníakov a s takmer 900 študentami sa stala druhou najväčšou fakultou. Na FPT v Púchove začalo študovať takmer 300 a na FŠT vyše 200 študentov. Na štúdiu nastúpilo aj desať študentov z ČR, Čiernej Hory a Srbska, Ruskej federácie a Senegal. Získali sme od mesta priestory II. ZŠ

na Študentskej ul. pre FSEV. Do pavilónu na Novomeského ul. sa nastahoval od 1. septembra zriadený Ústav zdravotníctva a ošetrovateľstva. Dobudovali sme priestory pre FM v Záblatí, ale výstavba ešte pokračuje. Bude tu aula, kongresové centrum a ubytovacie kapacity pre doktorandov. Nové lôžka sme pripravili pre 96 záujemcov a k dispozícii sú i klubové priestory. Žiaľ, asi 400 žiadateľov ostalo neuspokojených.

J. Wagner kritizoval nedostačujúcu publikačnú prácu, ako aj nízke kvalitatívne ukazovatele vo vedeckovýskumnej činnosti, ktoré budú dôležité pre pripravovanú komplexnú akreditáciu univerzity v budúcom roku. Keďže 20 percent finančných prostriedkov si musíme zabezpečiť komerčným spôsobom, upozornil na potrebu zvýšiť podnikateľské aktivity univerzity a jej subjektov.

Cenu rektora za publikačnú činnosť získal doc. Ing. Dušan Turan, PhD. z FPT za publikáciu Úvod do sociosynergetiky.

V ten istý deň sa uskutočnili aj imatrikulácie študentov prvých ročníkov na FSEV, FM a FŠT. Otvorenie akademického roka a imatrikulácia na FPT v Púchove bola 15. októbra.

Náš pán profesor

Medzi významné vedecko-pedagogické osobnosti našej univerzity a Fakulty sociálno-ekonomických vzťahov patrila prof. PhDr. Július Boroš, DrSc. (nar. 19. 4. 1934). Isté obdobie

vedel FSEV a do februára tohto roku bol prorektorom pre sociálne záležitosti. Radil sa medzi špičkových odborníkov v oblasti psychológie. Jeho široký profesionálny záber bol, popri príťažlivom pedagogickom pôsobení, zachytený i v dvanástich knižných publikáciách, desiatkach vedeckých štúdií a stovkách populárno-náučných článkov zo sféry psychologických vied a výchovných problémov. Pracoval ako vysokoškolský učiteľ v Banskej Bystrici, na Katedre psychológie FF UK v Bratislave bol prodekanom a na Psychologickom ústave UK riaditeľom. Vedeckú a pedagogickú prácu prof. J. Boroša ocenil pri príležitosti tohtoročného životného jubilea rektor udelením Medaily TnUAD.

Isto ste si všimli v predchádzajúcich riadkoch minulý čas. V pôvodnom gratulačnom texte do tohto čísla nášho časopisu bol čas prítomný. Život nám však priniesol veľmi smutnú zvesť. Prof. J. Boroš odišiel spomedzi nás uprostred tvorivej práce a s mnohými plánmi, nečakané, 13. 11. 2004. V prednáškových miestnostiach pána profesora už naši študenti, ktorí milovali jeho pútavé prednášky, nestretnú. Váš pokojný, prívetivý, rozvážny hlas a usmievané oči, lebo tak sme vás, vážený pán profesor Boroš všetci poznali, ostanú v úcte zapísané v našich srdciach.

O investičnom rozvoji hovoríme s prorektorom doc. Ing. Ignácom Prným, CSc.

Usilujme sa o peniaze z fondov únie

• Pán prorektor, s akými predstavami a cieľmi ste nastúpili v marci na post prorektora pre rozvoj a investície?

Rozvoj každej organizácie musí byť založený na poznani priestoru, v ktorom má pôsobiť a cieľov, ktoré chce v tomto priestore v určitom časovom horizonte dosiahnuť. Preto som považoval za prioritné tieto faktory si vymedziť.

Univerzita sa transformovala zo štátnej na verejnú vysokú školu s účelovými dotáciami zo štátneho rozpočtu, ktoré nepokrývajú v plnom rozsahu jej existenčné potreby. Preto sa musí naučiť dopĺňať si ich krytie z vlastnej podnikateľskej činnosti a to v značne turbulentnom podnikateľskom prostredí. Osobitne je dôležité vytvoriť čím skôr podmienky pre tvorbu projektov na získanie zdrojov, najmä zo štrukturálnych fondov EÚ.

Prijali sme dlhodobý zámer rozvoja do roku 2007 s výhľadom do roku 2012. Vzhľadom na rýchlo sa meniace spoločenské podmienky bude potrebné tento dokument každoročne aktualizovať, najmä z pohľadu možnosti získania finančných zdrojov na prioritné rozvojové projekty. Základným rozvojovým cieľom je, aby každá fakulta mala čo najskôr svoju budovu s potrebnými učebňami a moderne vybavenými laboratóriami. Za komplexné úlohy svojho úseku som v marci vyhlásil:

- dobudovanie univerzitnej knižnice a jej informačné prepojenie do siete vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc
- rozvoj informatizácie pedagogického procesu a unikátnych laboratórií
- rekonštrukciu a dobudovanie areálu v Záblatí
- vybudovanie športovísk v areáli Kolonka v Púchove
- rozvinutie prác na budovaní univerzitného kampusu.

• Neobávali ste sa, že riadiť úsek rozvoja a investičnej výstavby je pri nedostatku financií náročné zadanie? Neprispejú k vášmu rozhodnutiu i skúsenosti z práce námestníka ministra hospodárstva pre rozvoj a investície v rokoch 1990–92?

Som rodák z Nemšovej a v Trenčíne som chodil do gymnázia. Preto mám, celkom prirodzene, k Trenčínu a Trenčianskemu regiónu lokálpatriotický vzťah. Univerzitu a jej rozvoj považujem za veľmi dôležitý faktor, podmienajúci ďalší dynamický rozvoj regiónu. To rozhodlo, že som prijal post prorektora pre rozvoj a investície. A či som sa neobával prijať takýto úsek? Nie. Celý svoj produktívny vek som riešil a koordinoval úlohy rozvoja od podnikovej sféry až, ako ste spomenuli, po rezort hospodárstva. Čoho sa obávam, je nedostatok odbornej kapacity na univerzite pre danú oblasť. Očakávam, že sa mi postupne podarí zrealizovať vybudovanie oddelenia projektových manažérov, ktoré by včasným spracovaním kvalifikovaných projektov dokázalo „vťahovať“ do univerzity oveľa viac finančných zdrojov z rôznych fondov, než je tomu doteraz.

• Naznačili ste základné rozvojové zámery TnUAD. Od marca t. r. však nastali aj nové skutočnosti.

Je to tak. Podakovali sme samospráve mesta, že nám dala k dispozícii objekt bývalej II. ZŠ na Študentskej 3, ktorý je už využívaný pre potreby FSEV a pavilón E v ZŠ 8 na sídlisku Juh, ktorý slúži pre Ústav zdravotníctva a ošetrovateľstva (ÚZO), kde

od novembra prebieha aj výučba akreditovaného bakalárskeho študijného programu Ošetrovateľstvo. Prebieha už druhé kolo prác na SWOT analýze univerzity, ktorá má kvalifikovane posúdiť silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia jednotlivých súčastí TnUAD a prijať účinné opatrenia v príprave na komplexnú akreditáciu univerzity.

Vedenie univerzity prijalo plán hlavných úloh na školský rok 2004/2005, v ktorom oblasť rozvoja má až 29 úloh a schválilo plán priestorového budovania univerzity na rok 2005 v rozsahu asi 60 mil. Sk. Ide o rekonštrukciu objektu bývalého areálu zdravia na ubytovanie a výučbu v Záblatí, rekonštrukciu areálu bývalej II. ZŠ na Študentskej a príprava nadstavby A–objektu, stavebno-technické úpravy rektorátu na Študentskej, rekonštrukciu budovy pre ÚZO, areálové úpravy FPT v Púchove a prípravu možnosti využitia areálu kasárni na Štefánikovej ul. pre potreby TnUAD, najmä pre potreby umiestnenia FŠT, vedecko-technického parku, Centra celoživotného vzdelávania a veľkokapacitného študentského internátu. Predložili sme projekt rozvoja univerzity v rámci celoslovenského projektu do budovania siete vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc (prepojenej na medzinárodnú sieť), podporovaného zo štrukturálnych fondov EÚ s cieľom rozvinúť informačné služby aj pre malých a stredných podnikateľov, v rámci ktorého očakávame pre roky 2005–6 asi 19 mil. Sk na stavebné úpravy a IT vybavenie (pre Horný Šianec a prízemie budovy Študentská 1). Po dohode s VÚC sme predložili do Bruselu, v rámci 6. Rámčového programu EÚ, podrobnú žiadosť na finančnú podporu riešenia projektu Regionálnej inovačnej stratégie Trenčianskeho regiónu v čiastke asi 400 tis. Eur. Napokon sme ponúkli Mestu Trenčín a VÚC odbornú spoluprácu pri budovaní Trenčianskej optickej metropolitnej siete (TOMES), napojenej na vysokorychlostnú optokáblóvu akademickú prenosovú sieť SANET II, kde TnUAD je správcou trenčianskeho uzla, s možnosťou financovania zo štrukturálnych fondov EÚ.

• Pribúda počet študentov a vďaka prajnosti vedenia mesta, ako ste už uviedli, aj priestory. Bývalú II. ZŠ už „obýva“ FSEV. Prvú etapu rekonštrukcie rektorátu prevádzkový úsek zvládol v rekordnom čase. Čo sa bude diať ďalej s touto budovou a koľko peňazí je na jej ďalšie dotvorenie?

To, čo sa doteraz v priestoroch bývalej II. ZŠ na Študentskej 3 spravilo, považujem za nultú etapu. Bola potrebná na to, aby sa v objekte vôbec mohlo v novom školskom roku začať učiť. Na I. etapu rekonštrukčných prác MŠ SR v minulých dňoch uvoľnilo 7,5 mil. Sk, ktoré treba zužitkovať ešte do konca t. r. najmä na tieto stavebno-technické úpravy: sociálne zariadenia, šatne, kuchyňa, jedáleň, priestory pre katedry – kancelárie, dekanát. V roku 2005 budú riešené ďalšie rekonštrukcie (stavebno-technické úpravy) jednotlivých priestorov (telocvična na väčšiu prednáškovú miestnosť, úpravy pre sílacné laboratórium sociálno-ekonomických systémov, pre multi-mediálnu seminárnu miestnosť, pre laboratórium „mikro-nano“ a pod.) podľa spracovanej štúdie na rekonštrukciu areálu. Na rok 2005 sa plánuje čiastka 25 mil. Sk. V roku 2005 sa pripraví aj nadstavba A-objektu ako nová stavba v zmysle stavebného zákona pre zabezpečenie kapacitných potrieb FSEV (najmä pre dovtedy neumiestnené katedry), ktorá bude môcť byť realizovaná až v roku 2006.

• Nespokojnosť s nedostatkom priestorov prichádza zo strany FŠT. Môžete načrtnúť, aká perspektíva ich čaká a v akom časovom horizonte?

Už som zdôraznil, že základným rozvojovým cieľom univerzity je, aby každá fakulta mala čo najskôr svoju budovu s potrebnými učebňami a účelovými moderne vybavenými laboratóriami. Terajšie potreby kancelárskych priestorov sú pre všetky súčasti univerzity prepočítané podľa normatívneho normatívu a pri súčasnom obsadení 1. poschodia v budove na Študentskej 1 a po obsadení polovice 2. poschodia po odstavovaní FSEV (do konca t. r.) bude mať FŠT dostatok kancelárskych priestorov. Dokonca s minimálnou 20% rezervou voči súčasnej potrebe. Pri laboratórnych priestoroch to však také jednoduché nie je. Nie sú k dispozícii normatívy na učiteľa, študenta, či na študijný program. Musí sa postupovať individuálne na základe vypracovania rozvojových projektov unikátnych laboratórií a ich obhájenia nielen na úrovni univerzity, ktorá financuje ich prevádzku, ale aj rezortu, ktorý ich investične financuje z obmedzených kapitálových zdrojov. Súčasti univerzity predložia návrhy takýchto rozvojových projektov pre budovanie v roku 2005 do konca novembra t. r.

Inou je možnosť budovať si laboratóriá ako samofinancujúce sa z podnikateľskej činnosti. Pre ne sa priestory vždy dajú získať.

Vzhľadom na to, že táto oblasť je trvalo problémová, treba prikrčiť k pasportizácii laboratórií, čím sa bude dať zistiť nielen ich primeranosť pre zabezpečenie študijných programov, ale aj zistiť dubioznosť ich vybavenia, vylúčiť prípadné duplicity ich budovania a zistiť ich nákladovosť. FŠT má v súčasnosti k dispozícii pre svoje laboratóriá celý suterén na Študentskej 1 a veľké laboratórne priestory na Štefánikovej ul.

• A čo Fakulta mechatroniky a Fakulta priemyselných technológií?

Fakultu mechatroniky po dokončení rekonštrukcie v tomto a budúcom roku bude možné považovať za priestorovo dlhodobé riešenie. Bude však potrebné dovybaviť niektoré laboratóriá, ale o tom som už hovoril. Podobne aj FPT v Púchove je priestorovo vybavená (aj s rezervou). Treba však doriešiť vlastnícke vzťahy budov a pozemkov s Matadorom. Až potom bude možné areál oplotiť a vybudovať športoviská. Pre dovybavenie laboratórií FPT platí to isté, čo už bolo povedané.

• Čo by vás najviac uspokojilo a potešilo, ak by sa splnilo z vymenovaných projektov, keď budete v roku 2008 skladať účet?

Najviac by ma uspokojilo, ak by mala každá fakulta, každá súčasť univerzity, svoju budovu s potrebnými učebňami a účelovo moderne vybavenými laboratóriami, ak by dovtedy TnUAD obhájila pri komplexnej akreditácii univerzitný charakter vysokej školy. Ďalej by ma uspokojilo, ak by sa univerzita plne presadila aj v spoločenskej praxi, najmä rozvinutím informačných služieb pre malých a stredných podnikateľov úspešnou realizáciou vyššie uvedeného projektu, spracovaním projektu Rozvojovej inovačnej stratégie Trenčianskeho samosprávneho kraja a rozvinutím prác na jeho realizácii, ako aj vybudovaním technologického (vedecko-technického) parku.

Prípravila Ružena Wagnerová

Približujeme európsky kreditový systém štúdia a mobility študentov

Pre prvákov platí tridsať bodov

Na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka sa študuje od akademického roku 2004/2005 na všetkých fakultách a vo všetkých študijných programoch bakalárskeho a inžinierskeho štúdia podľa kreditového systému. Keďže dostávame do redakcie požiadavky na objasnenie tohto systému, požiadali sme doc. Ing. Ivana Baránka, CSc., prorektora pre výchovno-vzdelávaciu činnosť o bližšie vysvetlenie.

Kreditový systém vzdelávania je založený na používaní kreditov. Kredity sú spoločne dohodnuté ukazovatele, pridelené jednotlivým predmetom, ktoré univerzita ponúka študentom vo vzdelávacom programe. Každý predmet, ktorého absolvovanie sa hodnotí, má v študijnom programe priradený počet kreditov, ktoré študent získa po jeho úspešnom absolvovaní. Počet kreditov priradených k predmetu vyjadruje pomernú časť práce študenta, potrebnú na jeho úspešné zvládnutie. Za predmet môže študent v priebehu štúdia získať kredity iba raz. Kredity, získané študentom v príslušnom študijnom programe sa priebežne zratávajú a slúžia tak pre kontrolu štúdia, pre postup v štúdiu a pre jeho ukončenie. Kreditový systém zavedený na TnUAD je v súlade so systémom ECTS (European Credit Transfer System) a vytvára predpoklady pre samoprofiláciu študenta, možnosť volby tempa štúdia a mobilitu študentov.

Zápis je dôležitý

Dôležitým krokom na začiatku každého akademického roka je zápis, pri ktorom si študent určuje, akú časť povinností, predpísanú študijným programom chce absolvovať v nasledujúcom období štúdia, na ktorý sa zápis vzťahuje. Študent si zapisuje predmety tak, aby mu počet kreditov, ktoré môže získať ich úspešným absolvovaním, stačil v danom období na splnenie podmienky pre pokračovanie v štúdiu. Môže si počas štúdia opakovane zapísať predmet, ktorý absolvoval neúspešne. Po druhom neúspešnom pokuse o absolvovanie povinného predmetu resp. vybraného povinne voliteľného predmetu, je študent vylúčený zo štúdia. Preto je dôležité opakovaným predmetom venovať zo strany študentov maximálnu pozornosť.

Pre každý študijný program máme určený odporúčaný študijný plán. Ten je zostavený tak, aby jeho absolvovaním študent splnil podmienky na úspešné skončenie štúdia v rámci štandardnej dĺžky štúdia, zodpovedajúcej študijnému programu.

Pri zápise do prvého ročníka je študent povinný zapísať si všetky povinné predmety, predpísané povinne voliteľné predmety a časť výberových predmetov tak, aby celkový súčet kreditov zo všetkých zapísaných predmetov bol najmenej 30. Postup do letného semestra a postup do

vyššieho ročníka je podmienený získaním predpísaného počtu kreditov zo zapísaných predmetov. Študent, ktorý si zapíše predmet druhýkrát, je povinný dohodnúť si s gestorm predmetu spôsob absolvovania najneskôr do dvoch týždňov po začatí výučby v semestri resp. v končiacom ročníku príslušného stupňa štúdia najneskôr do dvoch týždňov po začatí výučby na začiatku školského roka.

Postup študenta v štúdiu vyplýva zo získaných kreditov. Z organizačných dôvodov sú študenti zaradení do ročníkov. Študent zostáva zaradený v príslušnom nominálnom ročníku, pokiaľ nezíska stanovené minimum kreditov z predmetov uvedených v študijnom programe pre daný ročník.

Pri prvom zápise do nominálneho ročníka si študent zapisuje všetky neabsolvované predmety predošlého ročníka a všetky, alebo časť z daného ročníka tak, aby dosiahol predpísaný počet kreditov. Pri zápise je potrebné rešpektovať nadväznosť predmetov. Pravidlá štúdia, podľa kreditového systému, sú obsiahnuté v študijnom poriadku TnUAD. Študijným poriadkom sa usmerňuje priebeh štúdia, jeho plánovanie, organizovanie a kontrola. Študijný poriadok je platný pre všetky tri stupne štúdia realizovaného v zmysle Zákona o vysokých školách. Ide o Zákon č. 131/2002 Z. z.

Podpora mobilitám

Podpora mobility študentov je jedným z faktorov rozvoja kvality vzdelávania. Mobilitu študentov podporuje kreditový systém vzdelávania. Zaviest kreditový systém v Európe známy ako ECTS na fakulte, či univerzite znamená:

1. Zaviest kreditový systém (táto podmienka na TnUAD je splnená).
2. Vytvoriť a vydať informačný balík ECTS fakulty/univerzity (bude vydaný v roku 2004).
3. Uzavrieť s partnerskými zahraničnými univerzitami bilaterálne dohody, na základe ktorých by mohli študenti vycestovať študovať na danú zahraničnú univerzitu.
4. Vyhotoviť formuláre dokumentov ECTS (žiadost študenta, zmluva o štúdiu, výpis známok – sú prílohou Študijného poriadku TnUAD).
5. Ustanoviť a jednoznačne definovať vzťah medzi hodnotiacou klasifikačnou stupnicou

ECTS a klasifikačnou stupnicou vlastnej univerzity (je súčasťou študijného poriadku TnUAD).

Řešenie akademických a administratívnych aspektov ECTS, poradenstvo pre študentov zabezpečujú na univerzite inštitucionálny koordinátor ECTS a fakultní koordinátori, ktorí sú kontaktnými osobami pre študentov a pedagogických pracovníkov v rámci fakúlt. Fakultní koordinátori sa zaoberajú praktickými a pedagogickými aspektami implementácie ECTS a preto odporúčam všetkým záujemcom s dôverou sa na nich obrátiť.

Koordinátori ECTS Prorektor pre výchovno-vzdelávaciu činnosť

doc. Ing. Ivan Baránek, CSc.

tel.: (+421 – 32) 74 00 203

fax: (+421 – 32) 74 00 102

e-mail: baranek@tnuni.sk

Fakulta špeciálnej techniky Ing. Zuzana Jamrichová, PhD.

tel.: (+421 – 32) 74 00 303

fax: (+421 – 32) 74 00 681

e-mail: jamrichova@tnuni.sk

Fakulta mechatroniky Ing. Andrea Julény

tel.: (+421 – 32) 74 17 565

fax: (+421 – 32) 74 44 112

e-mail: juleny@tnuni.sk

Fakulta priemyselných technológií doc. Ing. Ján Vavro, PhD.

tel.: (+421 – 42) 46 13 819, 814

fax: (+421 – 42) 46 13 824

e-mail: vavro@fpt.tnuni.sk

Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov Ing. Jozef Habánik, PhD.

tel.: (+421 – 32) 74 00 301, 300

fax: (+421 – 32) 74 00 403

e-mail: habanik@tnuni.sk

Ústav prírodných a humanitných vied doc. Ing. Stanislav Košina, CSc.

tel.: (+421 – 32) 74 00 620

fax: (+421 – 32) 74 00 522

e-mail: kosina@tnuni.sk

Seniori opäť v laviciach

Do školských lavíc na TnUAD si opäť zasadli aj ľudia v zrelšom veku. Na slávnostnom otvorení, ktoré viedol prorektor Ivan Baránek, v poradí tretieho akademického roku Univerzity tretieho veku (UTV) a na imatrukulácii sa 4. novembra 2004 zúčastnilo 42 študentov – seniorov prvého ročníka. Predsavzali si ďalej sa

vzdelávať, aby získali nové informácie, poznatky, skratka, aby držali krok s vývojom v treťom miléniu.

Prihovoriť sa k nim rektor Juraj Wagner, ktorý skonštatoval, že celoživotný proces vzdelávania je prirodzený. Priniesol nám ho život dynamicky sa rozvíjajúcej znalostnej a informačnej spoločnosti, kde je nevyhnutnosťou neustále vstrebávať nové poznatky. Za vedenie

univerzity zaželel všetkým radosť zo štúdia a aby boli úspešní nielen na našej univerzite, ale i v osobnom živote.

Celkove študuje na univerzite v tejto forme celoživotného vzdelávania 130 študentov – seniorov. Na záver akademického roku 2004-05 v budúcom roku, budeme promovať prvých absolventov UTV na Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka.

(wa)

Vo Vilniuse a Minsku sme podpísali ďalšie dohody o medzinárodnej spolupráci

Dvere do sveta máme čoraz viac otvorené

Mať vo svete partnerov je v súčasnosti dobrá vizitka pre každú firmu. To isté platí aj pre vysokoškolský vzdelávací dom. A ešte lepšou vizitkou je, ak partneri v zahraničí, nech už je to v ktoromkoľvek kúte našej planéty, sa zaujímajú o nás a prejavujú intereso o spoluprácu. Približne s takýmito myšlienkami prijali rektor Juraj Wagner a prorektor Juraj Slabeycius začiatkom septembra (6.– 8. 9.) pozvanie do litovského Vilniusu a bieloruského Minska.

Zastavenie prvé – Vilnius

Po poľských cestách-necestách a s hlbokým vyduchnutím si, zakotvili predstavitelia našej univerzity v hlavnom meste Litvy, pôvabnom, starobylom

S riaditeľom Vilniaus Kolegija Gintautasom Bražiūnasom diskutujú rektor Wagner a prorektor Slabeycius.

meste Vilnius. Na študentskom internáte, kde bolo ubytovanie, sa o hostí postarala a po celý čas bola výbornou sprievodkyňou Jolanta Preidienė, vedúca oddelenia pre medzinárodné vzťahy a marketing.

To najdôležitejšie sa odohralo na pôde Vilniaus Kolegija. Tu sa uskutočnilo stretnutie s riaditeľom Gintautasom Bražiūnasom, dekanmi a prodekanmi Elektronickej a Ekonomickej fakulty, Fakulty manažmentu a Fakulty pre dizajn a technológie.

Vilniuské kolégium sa zaraďuje medzi mladé vzdelávacie inštitúcie v Litve. Vzniklo zlúčením niekoľkých fakúlt, medzi ktorými sú aj Fakulta zdravotníctva, Centrum umenia a spolu má sedem fakúlt. Kolegium sa zrodilo pred štyrmi rokmi, vzdelanie tu získava 10 tisíc študentov a majú zavedené aj večerné štúdium, o ktoré je veľký záujem. Dozvedeli sme sa, že v roku 2005 im pribudne ešte lekárska a poľnohospodárska fakulta. Konštatovali, že sa už pripravujú na európsky kreditný systém ECTS (European Credit Transfer System). Sú hrdí na to, ako povedal riaditeľ Bražiūnas, že majú osem internátov, čo sme im aj v dobrom tak trochu závideli.

Obaja naši predstavitelia, rektor i prorektor, sa po predstavení našej univerzity zaujímali, okrem iného, či majú spoplatnené štúdium. Dozvedeli sa, že podľa ústavu je vysokoškolské vzdelá-

nie bezplatné. Podľa vysokoškolského zákona však vysoké školy môžu vyberať poplatky od tých študentov, ktorí majú horší prospech. Platia teda tí, čo riadne neštudujú, opakujú skúšky, pretože tým štúdiom predlžujú. Pre vilniuské kolegium to znamená, že v súčasnosti približne polovica študentov platí 150 EUR ročne. Podľa riaditeľa Gintautasa Bražiūnasa je tento systém motiváciou pre dosahovanie dobrých študijných výsledkov.

Podnetnou bola tiež informácia, že vlni zaznamenali v Litve 9 percentný rast HDP, ako aj to, že nezakladajú novú ekonomiku len na obchodovaní, ale zakladajú nové produkujúce priemyselné odvetvia. Chýbajú im hlavne inžinieri pre rozvíjajúci sa elektronický priemysel. Ale tento deficit sa im už darí znižovať, aj za prispenia kolégia, aj napriek tomu, že je intenzívny záujem absolventov o prácu v zahraničí.

Zaujala i prehliadka laboratórií a učební, vybavených na vysokej technickej úrovni – napr. zariadeniami FESTO, diagnostika pre optické káble a pod. Dekanka ekonomickej fakulty Asta Pikelienė ponúkla našim študentom možnosť zúčastňovať sa medzinárodných súťaží vo volejbale, futbale, v behu a iných športoch, v organizovaní ktorých sú úspešní. Pani dekanka už zaslala aj mail s podrobnou informáciou, ktorá je u prorektora a vedúceho KTVŠ Ernesta Brosku.

Na záver rektor J. Wagner a riaditeľ G. Bražiūnas podpísali dohodu o spolupráci v rámci ktorej sa očakáva výmena učiteľov i študentov, kooperácia vo vede a výskume aj na projektoch Európskej únie a spolupráca v mechatronike, ošetrovatelstve, informačných systémoch, priemyselnom dizajne a ďalších disciplínach.

Zastavenie druhé – Minsk

Hlavné mesto Bieloruska so svojimi 1,7 miliónmi obyvateľmi, zapôsobilo dojmom čistého veľkomesta, kde nevidno chudobu a ktoré naberá moderný dych. Či už na Bieloruskej národnej technickej univerzite, na Bieloruskej akadémii vied, ale i v uliciach sme sa stretli s prívetivými ľuďmi, vyznačujúcimi sa širokým rozhľadom a tolerantnou náturou.

Podobne ako vo Vilniuse aj v Minsku bolo najdôležitejším bodom programu rokovanie s vedením univerzity. Najskôr jej krátke zastavenie. Bieloruská národná technická univerzita je najväčšou technickou vysokou školou v Bielorusku s 15-timi fakultami a 28 tisíc študentami. Pochválili sa dobrou spoluprácou s priemyslom i akadémiou vied. Rektor Boris Michajlovič Chrustalev však nezabudol podotknúť, že vždy dobre kooperovali aj s univerzitami na Slovensku. Azda aj to bol jeden z dôvodov minulého pozvania pre našu univerzitu.

Rektori Boris Michajlovič Chrustalev a Juraj Wagner po podpise dohody o spolupráci.

Rektor B. M. Chrustalev vyslovil záujem o nadviazanie neformálnych vzťahov vo vzdelávaní, vede a výskume, ktoré by boli osožné pre obe strany. V podpísanej dohode o spolupráci sú preto zakomponované možnosti výrobnej praxe, spolupráca v rámci mobilit v oblasti mechatroniky, v informačných technológiách a robototechnike, chemickom a materiálom inžinierstve, ako aj v manažmente a marketingu. Pre naše fakulty, pre katedry, a je to plne v ich rukách, je to opäť ďalšia príležitosť pre konkrétne naplnenie ďalšej dohody o medzinárodnej spolupráci, ktorá sa môže stať ďalšou studnicou poznania. Obaja rektori k tomu dali prvý impulz. A ako po podpísaní dohody zhodne konštatovali, každý za svoju univerzitu – dvere do Minska i Trenčína sú otvorené.

Ružena Wagnerová
Foto autorka

Chystáme sa na švočku

Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov každoročne organizuje súťaž mladých vedeckých pracovníkov z radov študentov – ŠVOČ. V tomto roku je to v poradí už štvrtá súťaž.

Mnoho študentov si neuvedomuje, aké možnosti sa im ponúkajú pri zapojení sa do vedeckej činnosti. Netreba zabúdať, že každá, či už bakalárska alebo následne diplomová práca, pokiaľ má byť kvalitne spracovaná, musí vychádzať z hlbších poznatkov skúmanej problematiky. Možnosť ako pracovať na svojej práci v predstihu a pod vedením pedagóga je práve spracovanie práce ŠVOČ. Pre študentov predstavuje príležitosť, ako získať nové a hlbšie poznatky v oblasti štúdia a v neposlednom rade sú to skúsenosti

s prezentovaním výsledkov svojej práce.

Študenti, ktorí by mali záujem riešiť problémy z jednotlivých oblastí ich štúdia, majú možnosť vybrať si zo zadaných tém alebo tém, ktoré si sami navrhnu. Témy spolu s menom vedúceho práce ŠVOČ vypisujú katedry a pre tento akademický rok sú zverejnené na katedrových nástenkách. Po výbere témy študent, resp. kolektív študentov odovzdá vyplnenú prihlášku na sekretariáte Katedry verejnej správy alebo Katedry rozvoja ľudských zdrojov a personálneho manažmentu. Bližšie informácie študenti môžu získať priamo u Ing. Kataríny Adámkovej alebo na stránke www.fsev.tnuni.sk

Ing. Katarína Adámková

Rektori na pôde TnUAD

Po prvýkrát na pôde našej univerzity rokovali predstavitelia Slovenskej rektorskej konferencie pod vedením jej prezidenta Juraja Sinaya. Za účasti vedúceho úradu MŠ SR a povereného generálneho riaditeľa sekcie VŠ Petra Mederlyho a predsedu Študentskej Rady VŠ M. Mertinyaka sa zaoberali, okrem iného, návrhom metodiky rozpisu dotácie štátneho rozpočtu na rok 2005, koncepciou financovania novoakreditovaných študijných programov, ako i kvalitou a kvantitou poskytovaného vysokoškolského vzdelávania v SR.

Prof. Werner Leonhard upozorňuje: Potrebujeme nielen bankárov, ale i kvalitných technikov

Globalizácia nám zasahuje i do vzdelávania

Profesor Werner Leonhard patrí medzi svetovú špičku v odbore výkonová elektronika a elektrické pohony. Skúsenosti zbieral v známej americkej firme Westinghouse, v nemeckom Siemens a ďalších. Učil na technických univerzitách v Stuttgarte, Aachene, Mníchove. Zakotvil však na oveľa menšej, možno aj menej uznávanej Technickej univerzite v Braunschweigu, ktorú viac rokov viedol a kde pôsobil aj objaviteľ známej Gaussovej krivky – matematik a fyzik Karl Friedrich Gauss. Ako sám hovorí, aj menšia univerzita mu poskytuje všetko, čo pre pedagogickú a výskumnú prácu potrebuje. Rád nám priblížil situáciu v nemeckom školstve.

• S nástupom tretieho tisícročia, ale už aj ku koncu predchádzajúceho, sme zaznamenali opäť mnohé zmeny vo vede, výskume i v technológiach. Znamená to, že aj na vysoké školy by mal vstúpiť nový vietor a výučba by tieto zmeny mala zohľadniť.

Priradíme, že sa so zmenenou situáciou zaoberáme. V tomto čase, a to hovorím o pomeroch v Nemecku, sa mi javí príliš silný vplyv politiky na školstvo. V každom prípade treba robiť čosi nové, ale zatiaľ stále presne nevieme čo by to malo byť. Prejavuje sa snaha tradičný inžiniersky systém nahradiť bakalárom, masterom a podobne. Želaním je skracať čas štúdia. Je to legitímna požiadavka, ale jej riešenie neleží len na pleciach univerzít. Ďalšiu starosť nám robí nedostatok záujmu o štúdium na technických vysokých školách. Dnes by každý chcel byť bankárom, maklérom a podobne. Obávam sa, že v krátkej budúcnosti nebudeme mať dostatok vlastných odborníkov na zvládanie technických riešení a staneme sa v tomto ohľade závislými, čo nie je dobrá perspektíva.

• S podobnou situáciou zápolíme aj na Slovensku, kde chce byť takmer každý študent právnikom, lekárom, či ekonómom. Zaoberáte sa riešeniami ako zmeniť tento stav?

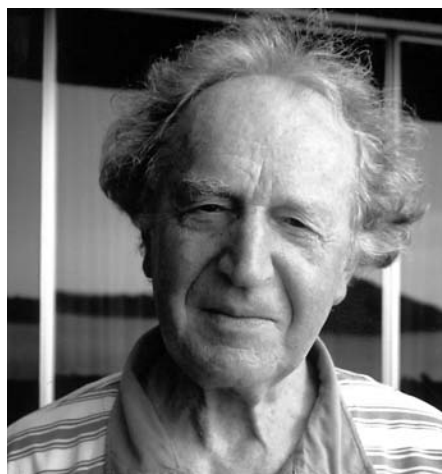
Problém začína už na gymnáziách, kde sa rodí antipatia voči technickému vzdelaniu. Je to aj v stredoškolských pedagógoch, ktorí nie sú technicky vzdelaní, čím je im táto sféra vzdialená. Dokonca majú voči nej averziu a tým ovplyvňujú i deti. S tým treba niečo robiť. My sme už začali chodiť na stredné školy, trpezlivo vysvetľujeme a snažíme sa upútať a získať pozornosť stredoškôľakov. Ale to je dlhodobější proces.

• V situácii, keď chýbajú technicky vzdelaní odborníci, neprejavujú záujem o podporovanie vašich študentov firmy, ktoré ich potrebujú?

Kedysi to tak bolo. Z mojich 85 doktorandov prakticky všetci dostávali firemné štipendium. Dnes firmy ekonomicky nie sú na tom tak dobre. Je oveľa ťažšie získať štipendium.

• Nespočíva strach pred štúdiom na technickej vysokoškolskej inštitúcii aj z podstatne vyššej náročnosti učiva?

Isteže, aj to rozhoduje. Mojou najnovšou skúsenosťou však je, že v čase globalizácie, keď sa šetrí na každom úseku, aby sa redukovali náklady, posielajú sa do predčasného dôchodku 50-roční schopní inžinieri, ktorí veľa vedia a radi by pracovali. Lenže každý chce mladých a len tých najlepších. Tým je, samozrejme, ohrozená atraktivnosť inžinierskeho povolania. Na rozdiel od makléra, či právnika, ktorí samostatne podnikajú, inžinieri zväčša pracujú v závislom povolaní. Aj preto existujú obavy zo silného intelektuálneho investovania do štúdia a napokon nemajú isté zamestnanie.

• Nedávno som čítala článok o zmene tohto postoja práve v Nemecku. Na vedúce manažerske posty sú pozývaní späť pensionovaní šéfovia, striedajúci mladých, ktorí dostali firmu na pokraj krachu.

Áno, to je novinka. Zistilo sa totiž, že skúsenosť nie je nahraditeľná. Napokon všetko, čo prichádza z USA nie je zlaté, aj keď sa to bliští. Teraz treba tento omyl rýchlo naprávať.

• Nechápete to však v tom zmysle, že mladí nebudú dostávať šancu?

To nie, ale budú musieť určitý čas pracovať a učiť sa pod dohľadom starších.

• Ak hovoríme o mladých, ako sa správajú vaši študenti?

Pred niekoľkými rokmi sme mali s ich správa-

ním na univerzite problémy. Túto fázu mimoriadnej agresivity už máme za sebou. Nie sú nekritickí, ale sú úctiví a snažia sa, tam, kde to je vhodné a žiaduce, prispieť k riešeniu problémov.

• Spomenuli ste, pán profesor, globalizáciu. Letí svetom a má, tak ako všetko, svojich priaznivcov, ale aj odporcov. Na ktorej strane stojíte vy?

Tento proces nie je zamedziteľný. Jedným z jeho dopadov môže byť aj vyššia efektívnosť. Ak sa čosi nové objaví v Európe a ešte lepšie a efektívnejšie v Kórey, priradíme, že sa to bude vyrábať tam, ba dokonca možno v Malajzii, kde je ešte lacnejšia pracovná sila. To je súťaživosť. Zasiahne bolestivo aj Európu, aj jej vysoké školstvo. Lebo udržať technologický náskok, ak ho máme, bude čoraz ťažšie.

• Tak isto nie ľahkú pozíciu má v súčasnosti vysokoškolský učiteľ. Aspoň na Slovensku. Ako je to vo vašich končinách?

Otvorene poviem, že kedysi to bola top pozícia. Aj to sa už zmenilo. Nie je to zlé, ale rôzne vplyvy zredukovali postavenie učiteľa. Keď som začínal ako profesor na vysokej škole, mal som na ministerstve svojho partnera, s ktorým som rokoval a ktorého slovo bolo spoľahlivé. Bola to právna dohoda. Teraz chcú robiť politici všeobecné rozhodnutia a nech sa už ďalej dohadujú na fakultách. To však znamená, že čo sa jednému pridá, to sa inému vezme. Nie je to dobré a dochádza ku zbytočným nedorozumeniam.

• V akom pomere sú u vás štátne a súkromné vysoké školy?

V Nemecku, až na dve vysoké školy – katolícku a medicínsku univerzitu, ktoré sú čiastočne tiež v rukách štátu, všetky ostatné sú plne štátne. Privátne univerzity amerického typu u nás nemáme.

• Platí sa za štúdium na vysokej škole?

V princípe sa u nás za štúdium neplatí. Podľa môjho názoru príspevok na štúdium je dôležitý aj z dôvodu zlepšenia jeho efektívnosti. Zvyšuje sa tým záujem študovať kvalitne a načas.

Pripravila Ružena Wagnerová
Foto autorka

M. Mečár dekanom FSEV

Akademický senát FSEV zvolil 28. októbra 2004 na post dekana doc. Ing. Miroslava Mečára, CSc. Rektori TnUAD J. Wagner menovali M. Mečára za dekana FSEV od 1. novembra 2004 na štvorročné funkčné obdobie. Viac prinesieme v budúcom čísle TnU TRENDY.

Pred nami je evalvácia

Na spoločnom zasadnutí reprezentácií vysokých škôl Slovenskej republiky, t.j. Slovenskej rektorskej konferencie, Rady vysokých škôl Slovenskej republiky a Študentskej rady vysokých škôl Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 5. októbra 2004, sa ich predstavitelia dohodli na spoločnom projekte evalvácie vysokých škôl. Návrh projektu predložil prof. Juraj Sinay, prezident Slovenskej rektorskej konferencie, na základe záverov spoločného stret-

nutia členov Slovenskej rektorskej konferencie s predsedom vlády Slovenskej republiky Mikulášom Dzurindom a ďalšími členmi vládneho kabinetu. Cieľom návrhu projektu evalvácie je v priebehu roku 2005 vypracovať metodiku evalvácie a zastrešiť jej priebeh na vysokých školách. Evalvácia zhodnotí kvalitu výučby, štúdia a vedy na slovenských vysokých školách, zadefinuje ich silné a slabé stránky a ponúkne návrhy na zvýšenie kvality.

Prezident I. Gašparovič povedal v Uhrovci, že občan potrebuje štát, ale aj slobodu

Šľachtíme dielňu ľudskosti

„Univerzitu označil za dielňu ľudskosti. Dnes mu, žiaľ, nemôžeme priamym pohľadom do očí a stiskom ruky podakovať za jeho ľudskosť, ale môžeme, a aj tak konáme, rozvíjať a šľachtiť túto našu dielňu ľudskosti,

Prezident SR Ivan Gašparovič otvoril v Uhrovci výstavu Alexandra Dubčeka a Európa. Na snímke sprava s Guidom Gambettom, prorektorom Bolognskej univerzity, Zuzanou Mačekovou, starostkou Uhrovca a rektorom Jurajom Wagnerom.

nesúcu jeho meno,“ uviedol vo svojom vystúpení na medzinárodnom sympóziu Pamätne dňa Alexandra Dubčeka v Uhrovci, rektor Juraj Wagner. Tohto významného podujatia, konaného 29.–31. októbra tohto roku, ktoré sme spoluorganizovali s obcou Uhrovec, TSK, mestami Trenčín a Bánovce nad Bebravou, sa po prvýkrát zúčastnili odborníci a hostia z krajin V–4.

Na podujatí, ktoré sa konalo pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča a ktorého sa aj osobne zúčastnil, uviedol, že stretnutia s A. Dubčekom boli úvahami o tom, čo nás čaká v budúcnosti. Predstavoval si ako sa má mať človek dobre a ako sa má štát postarať o tých, ktorí to sami nedokážu. Dnes sa hovorí, že ľudia štát nepotrebujú. To nie je pravda. Občan potrebuje štát, ale aj slobodu. Jedine v tejto symbióze môže byť šťastný. A túto predstavu mal aj Dubček, povedal prezident SR I. Gašparovič. Prítomný bol aj nový primátor mestskej časti Bologne – Casalechio di Reno Simone Gamberini. Tento 30-ročný primátor akcentoval, že len keď si uvedomíme, čo Dubček odkázal ďalším generáciám o slobode a demokracii, až potom môžeme postaviť na nohy novú Európu.

O význame osobnosti Alexandra Dubčeka na medzinárodnom sympóziu vo svojich odborných príspevkoch hovorili, okrem iných, Miroslav Pekník, riaditeľ Ústavu politických vied SAV, Ivan Luluha zo Spoločnosti Alexandra Dubčeka, odborníci z ČR, Poľska a Maďarska. Guido Gambetta, prorektor Bolognskej univerzity a priateľ Alexandra Dubčeka, pripomenul, že „nie je náhoda, že v návrhu novej ústavnej zmluvy sa objavujú pojmy, ktoré takmer tými istými slovami vyjadril pred desiatimi rokmi Alexander Dubček vo svojich posledných prejavoch.

Pozrime sa napríklad na článok 1–2, kde sa hovorí: Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobode, demokracii, rovnosti, právnomu štátu a rešpektovaniu ľudských práv, vrátane práv osôb, patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“ Nezverejnené osobné postrehy zo stretnutí s Alexandrom Dubčekom vyslovil Anton Blažej z FSEV.

Aktuálne výsledky výskumu Ústavu politických vied SAV prezentovala Ľudmila Benkovičová. Výskum ukázal, že meno A. Dubčeka je spojené najsilnejšie s udalosťami roku 1968, ktoré priniesli historicky unikátny projekt socializmu s ľudskou tvárou. Neznámu osobnosť je len pre 3 percentá z oslovených 2 200 respondentov. Najviac si ho cenia radoví občania SR, menej politici. Viac sa ním inšpirujú zahraniční ako domáci politici. Presvedčenie verejnosti, že v prípade jeho smrti nešlo o nešťastnú náhodu, je pomerne silné.

Týmto sympóziom si Uhrovčania, ale aj celé Slovensko, uctilo významnú osobnosť našej novodobej histórie, meno ktorej nesieme v názve našej univerzity – Alexandra Dubčeka.

(wa)

I. Luluha spomína na významnú osobnosť národných dejín Dubčekov blahodarný kyslík

Alexander Dubček, by sa bol 27. novembra 2004 dožil 83 rokov. V predstavách staršej generácie žije (a oprávnené) ako mimoriadne slušný a tolerantný politik, s pochopením pre potreby a záujmy svojich spoluobčanov. Známý politológ doc. PhDr. Ivan Luluha, CSc., bývalý poslanec Federálneho zhromaždenia ČSFR a NR SR, mal možnosť niekoľko rokov pobudnúť v priateľskej blízkosti A. Dubčeka. Rád sa s našimi čitateľmi podielil o svoje spomienky.

Alexander Dubček bol veľký talent na nadväzovanie bezprostredných kontaktov a komunikáciu nielen s predstaviteľmi, ako by sme dnes povedali politickými a hospodárskymi manažérmi, ale aj s radovými a náhodnými občanmi, spolubesedníkmi. Nekomponoval svoje rozhodnutia od zeleného stola, ale s poznaním každodenného života.

Spomínam si ako po rokoch izolácie (1969–1989), sa aj v tomto smere snažil dobehnúť „zmeškané“. Bolo to v decembri 1989, keď sa ešte len začali utvárať podoby pluralitnej a občianskej spoločnosti. Po jednej z návštev Prahy, kde sa vtedy viedli rozhovory o novom personálnom mocen-

skom usporiadaní krajiny, keď ešte doznievali heslá z Letenskej pláne v Prahe, ale aj z iných miest republiky: „Dubček na hrad“, sme sa zastavili u Oldřicha Černíka, bývalého predsedu vlády z čias obrodného procesu v roku 1968. Bolo už neskoro večer, tma. Vystúpili sme z auta, vošli do chodby činžiaku, zazvonili. Keď nám O. Černík otvoril a zvali sme sa, zistili sme, že nie sme všetci. „A kde je Sáša?“ pýtal sa Černík. Ostali sme nervózní, doba ešte bola nejasná, pomery nevykryštalizované. Vybehli sme na ulicu, rozhliadame sa, nikde nikoho. Po chvíli Černík zavolá: „Už to mám, to je predsa celý on. Vidíte na druhej strane unimobunku? Sú tam ubytovaní robotníci, čo opravujú dlažbu. Tam bude“. A skutočne. Sedel v strede a okolo neho hŕba hláv, vášnivé gestikulácie a debata.

Pre Alexandra Dubčeka, ako som ho poznal, bol kontakt s ľuďmi ako spätná väzba, pomocou ktorej získaval informácie, overoval si svoje predpokladané politické rozhodnutia a ich dopad. Bolo to preňho také dôležité, ako kyslík pre ľudský organizmus.

A ešte jedna spomienka. Bolo to vo februári 1992, počas jeho návštevy ako predsedu Federál-

neho zhromaždenia v Grécku a Turecku v Istantule sme počas rozhovorov mali dvojhodinovú prestávku. Navrhol som, aby sme navštívili svetoznámy bazár. Staval som sa, že tam nás už nikto nepozná, nie ako dva dni predtým v Anka-

re, pri polnočnej predpokladanej tichej prechádzke mestom, keď sa z hlúčka miestnych ozvalo „Tupček, Tupček, Breznev – tanky“. A diskutovalo sa. V bazáre sa ale situácia zopakovala. Aj keď Dubček chodil zásadne bez ochranky (bolo mu to bytostne cudzie), našu miniskupinku, či presnejšie nášho predsedu, pri prehliadke asi hneď druhého obchodíka spoznal majiteľ kaviarničky, pôvodcom z bývalej Juhoslávie. Pozval nás na malé občerstvenie, ale skôr ako sme sa tam dostali, obklopili nás ďalší náhodní okoloidúci a začala improvizovaná „tlačovka“. Vymedzený čas na osobné voľno skončil, kávu sme nechutnali, suveníry nekúpili, ale Alexander Dubček vysvetlil, čo sa vysvetliť dalo a stihlo. A ja som pochopiteľne svoju stávkou prehral.

Čo priniesla minianketa medzi našimi študentami prvých ročníkov S diplomom sa žije oveľa ľahšie

Začiatok akademického roku bol tento rok počtom študentov, nastupujúcich do prvého ročníka iný ako tie predchádzajúce. Na štyri fakulty ich nastúpilo vyše 1 500, čo je zatiaľ najvyšší počet v osemročnej histórii našej univerzity. Zašli sme medzi nich a spýtali sa, prečo si pre štúdium vybrali práve Trenčiansku univerzitu A. Dubčeka. Častočným sklamaním bol nezáujem zo strany viacerých prvoročníkov odpovedať, čo nie je dobrou vizitkou ani pre stredoškolačka, tobôž pre vysokoškolačka. Chceme však veriť, že na univerzite si svoje komunikačné schopnosti vylepšia, aby potom s vysokoškolským diplomom nemali starosti u svojich zamestnávateľov v profesnom, ale i v osobnom živote.

Naša anketová otázka znela: aké dôvody vás privedli na našu univerzitu, s akými predstavami ste prišli a čo očakávate od štúdia? V odpovediach boli spoločným menovateľom pre Trenčanov a z okolia ekonomické argumenty – nulové, či minimálne náklady na cestovné a ubytovanie.

Adam Graňák uviedol, že býva v Trenčíne, študuje na FSEV a očakáva internetové vybavenie. Po skončení by si chcel nájsť vzdelaniu zodpovedajúce zamestnanie. Na FSEV študuje i Lucia Bulková. Tiež býva v Trenčíne, takže sa jej to hodilo a myslí si, že je to dobrá škola. Hoci nemá celkom predstavu o tom, čo ju čaká, vie, že by chcela pracovať v oblasti verejnej správy, ktorú by rada vyštudovala. Radomír Baďo skončil strednú strojnícku školu a nastúpil na FŠT. Rozmýšľal ešte o jednej univerzite, ale trenčianska sa mu zdalavhodnejšia. „Chcem počas štúdia nabráť vedomosti. Mojmým cieľom je získať diplom, lebo v terajšej dobe bez vysokej školy je dosť ťažké nájsť dobrú prácu. S jazykovými znalosťami to nie je práve najlepšie,“ dodáva Rado. Inak je to s rozhodnutím Mariana Kiktu. Trenčín si vybral preto, lebo je ďaleko od domu v Spišskom Bystrici pri Poprade. Ale hlavne sa rozhodol pre FM a manažerstvo kvality po prezentácii doc. Ing. Dušana Magu, PhD. na strednej škole, ktorý ho

zaujal svojim vystúpením, ako aj preto lebo TnUAD má dobrý zvuk. Budúci rok by chcel popritom študovať aj špeciálnu techniku. Beáta Manduchová je zo Zamaroviec a zvolila si mechatroniku, lebo brali bez skúšok. Jazykovo je slušne vybavená nemčinou a angličtinou.

Miša Michalíková, tiež Trenčanka, si na FSEV našla ekonomický smer, ktorý hľadala. „Ekonomika vládne svetom a so sociálnou prácou sa uplatním. Dúfam že vyštudujem a myslím si, že to nie je zlá škola, preto som sa sem prihlásila. „Materiálové inžinierstvo je perspektívny odbor,“ hovorí Martin Janda z púchovskej FPT. Neštuduje príliš ďaleko od domova a pri športe má možnosť dosiahnuť vysokoškolské vzdelanie. Roman Pecler a Roman Moravčík, obaja z FPT, chcú získať vzdelanie v Púchove a myslia si, že s diplomom ľahšie nájdu pracovné uplatnenie.

Všetkým prvákom prajeme úspešné štúdium.

(wa)

Absolvovali sme Týždeň vedy Európskej únie

Po prvýkrát sme sa aj my, na našej univerzite, zapojili do Týždňa vedy Európskej únie, ktorý každoročne organizuje Európska komisia. Konal sa v týždni od 8. do 12. novembra. Dôvodom uskutočnenia takéhoto podujatia je fakt, že v celosvetovom meradle, ale aj u nás, je citelné nedocenenie výsledkov práce vedcov, výskumníkov, ako aj nízky stupeň chápania významu vedy v spoločnosti a pre spoločnosť.

Prorektor Juraj Slabeycius pripravil s našimi fakultami a ústavmi projekt, v rámci ktorého sa naši študenti, stredoškolačníci i verejnosť mali možnosť stretnúť sa a vypočuť si prednášky takých vynikajúcich osobností našej vedy, akými sú fyzik prof. RNDr. Július Krempaský, DrSc., ktorý pútavo hovoril o moderných trendoch v súčasnej fyzike. Mgr. Peter Kluvánek zasa prednášal o Nobelových cenách za fyziku. Medzi nás zavítal i poslanec NR SR Dušan Čaplovič, ktorý zaujal aktuálnou prednáškou

na tému Školstvo, veda, kultúra a globalizácia. Na význam vedy pre udržateľný rozvoj spoločnosti upozornil prof. Ing. Anton Blažej, DrSc. V Laboratóriu skla VILA sa uskutočnila prehliadka laboratórií s populárnym výkladom o výskume skla. Na všetkých fakultách – FSEV, FM, FPT a FŠT absolvovali Deň otvorených dverí pre študentov stredných škôl.

Hoci pre mnohých je to skôr povinnosť v rámci vyučovania, medzi stredoškolačmi boli aj takí, čo sa živo zaujímali o naše laboratóriá a čo všetko sa v nich dá robiť. Na otázku, či prídu po maturite študovať na našu univerzitu ešte presne nevedeli odpovedať, ale ako možnosť ju nevyklúčili.

Bol to dobrý a užitočný týždeň. Urobili sme krok pre priblíženie vedy mladej generácii a možno sa nám aj podarilo prebudiť viac záujmu o štúdium na technických fakultách.

(wa)

Maška (druhá sprava) a jej spolužiačky sa spolu dobre cítia.

Najskôr chce získať vysokoškolský diplom na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka. Považuje to aj za šancu presvedčiť sa, ako dokáže zvládnuť štúdium v cudzine. „Po jeho ukončení je mojou túžbou pracovať v Európe, možno aj na Slovensku, ale či to bude v Trenčíne, to ešte neviem povedať. Diplom z ruskej univerzity sa totiž v Európe neuznáva.“ Odpovedala Mária Glavatskich, medzi priateľmi Maška, na otázku, prečo si vybrala štúdium na Slovensku a práve na našej univerzite. V septembri nastúpila do tretieho ročníka FSEV (Ludské zdroje a personálny manažment) a vyrazila, že by si

Maška má fajn spolužiakov

už aj rada našla prácu. Ale štúdium je pre ňu stále na prvom mieste.

Prvý ročník manažmentu a marketingu absolvovala na Štátnej technickej univerzite v Iževsku (Ruská federácia) a od druhého ročníka, prakticky ako naša prvá zahraničná študentka, už bola v Trenčíne. Hoci jej rozhodnutie odobrila rodinná rada, napriek tomu jej niekedy chýba mama a ona zasa mame. Slovensky a anglicky sa učila najskôr sama doma, v Iževsku. Ale, ako hovorí, bolo to ťažké, lebo vždy sa jej do učenia zaplietla diskotéka, divadlo, či tanec, kde už počula len svoj rodný jazyk. A ako to bolo, keď prišla do Trenčína? „Začiatky neboli ľahké. Veľmi mi pri zdokonaľovaní sa v slovenskom jazyku pomohli moji spolužiáci a najmä moja výborná spolubývajúca Monika Janošková. Všetci boli láskaví, skrátka super, chceli mi pomôcť, aby som sa cítila ako doma, za čo im ďakujem.“

Pochvaľuje si aj kvalitu výučby a myslí si, že by študenti sami mali byť iniciatívnejší.

Dnes už bez problémov chodí na prednášky v slovenčine a starosti jej nespôsobujú ani písomky. Hoci veľa číta, najviac jej pomáha rozprávanie. Najnovšie aj spievanie v našom rodiacom sa speváckom zbere. Odporúča prísť aj ďalším spolužiakom, ktorí radi spievajú, lebo je tam fajn partia.

(wa)

Náročný, ale spravodlivý pedagóg a stále výborný lyžiar

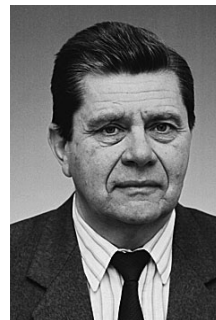
Profesorovi Igorovi Baryszovi sa zastavili roky

Žiadne šediny, mladistvý výzor, to sú vlastnosti, ktoré neprezrádzajú jeho jubilujúcu sedemdesiatku. Plný elánu, životného optimizmu, športového ducha – to je náš prof. Ing. Igor Barysz, PhD. Mnohí mu môžeme závidieť jeho športové výkony, najmä v zjazdovom lyžovaní, ktoré nesmierne miluje a je jeho najväčším koníčkom.

Profesor Barysz sa narodil v Kaliszi, v Poľsku, a po ukončení stredoškolského štúdia absolvoval vysokoškolské štúdium na SVŠT v Bratislave v roku 1957. Po ukončení štúdia bol zamestnaný ako konštruktér v NAVIKA, n. p. Praha. Po jeden a polročnom pôsobení v praxi nastúpil na SVŠT ako odborný asistent na Katedru častí strojov. V roku 1963 sa stal odborným asistentom na VŠD v Žiline, na Katedre mechanizácie a častí strojov. V roku 1975 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na SVŠT v Bratislave a o sedem rokov neskôr bol menovaný a neskôr habilitovaný za docenta pre odbor Časti strojov a mechanizmov. V roku 1996 bol menovaný za profesora pre rovnaký odbor.

Na Trenčiansku univerzitu A. Dubčeka na Katedru mechaniky a častí strojov prišiel v roku 2001. Hneď bol vymenovaný za predkana pre vedu a výskum. Po rozdelení Katedry mechaniky a častí strojov sa stal vedúcim Katedry častí strojov a je odborným garantom predmetov Časti strojov a Základy konštruovania. I. Barysz patril a patrí medzi vynikajúcich vedecko-pedagogických pracovníkov. Neustálym štúdiom, výsledkami vo vedecko-výskumnej práci, patrí medzi špičkových odborníkov na Slovensku v oblasti tribológie a klzných uložení.

Je autorom a spoluautorom mnohých vedecko-výskumných prác, publikoval 130 článkov vo vedeckých časopisoch, na konferenciách doma aj v zahraničí. Je spoluautorom 7 titulov skript a dvoch monografií. Aj na našej univerzite sa aktívne zapojil do vedecko-výskumnej práce. Je zodpovedným riešiteľom výskumnej úlohy, riešenej v rámci projektu VEGA a zodpovedným riešiteľom projektu aplikovaného výskumu Agentúry na podporu vedy

a techniky. Je garantom doktorandského štúdia pre odbor Časti strojov a mechanizmov. Bol členom vedeckej rady školy a v súčasnosti je členom vedeckej rady FŠT. Podstatnou mierou sa podieľa na výstavbe laboratória Katedry častí strojov.

Profesor Barysz má obrovský prehľad vo vedecko-výskumných poznatkoch, ale aj v ostatných historických a spoločenských oblastiach. Patrí medzi pedagógov s náročnými požiadavkami na študentov, ale aj so spravodlivým hodnotením.

Prajeme profesorovi Igorovi Baryszovi veľa tvorivých rokov pri pevnom zdraví a aby sa ešte dlho tešil na zdoľovanie lyžiarskych svahov.

doc. Ing. Alojz Žiačik, CSc.

Vzácne jubileum M. Šveca

Tí, čo stáli pri kolíske našej univerzity v roku 1997 si ho isto dobre pamätajú. Profesor Marko Švec totiž patrí nielen medzi vynikajúcich matematikov a odborníkov v

teórii diferenciálnych rovníc, ale je aj skvelým vysokoškolským učiteľom. Vychoval generácie technikov, prírodovedcov a matematikov. A aj my, na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka, mu ďakujeme, že výdatnou mierou prispel ku vzdelávaniu našich študentov. Prof. RNDr. Marko Švec, DrSc. sa, uprostred tvorivej vedeckej práce, dožil 10. októbra 2004 vzácneho životného jubilea – 85 rokov. Katedra matematiky a vedenie univerzity vám, vážený pán profesor, srdečne blahozelajú a želajú mnoho zdravia a veľa energie do ďalších tvorivých rokov.

Čas nemá čas, ale ja ho mám

Skromne, ale s radosťou a sebavedomím v duši, sedel na oslavách piateho výročia zrodu našej univerzity. Spisovateľ Ladislav Ťažký. Vtedy vyriekol i takéto vyznanie: „Bože, aká to nádhera, zadostučinenie i pýcha. Slováci, ktorí mali v Uhorsku sotva tri gymnáziá, dnes majú viacero univerzít, európsky, ba svetovo kvalifikovaných profesorov, docentov, asistentov a vedcov“. Odvtedy viackrát poctil svojou návštevou našu univerzitu. V septembri tohto roku sme mu jeho sympátie našej univerzite, ktorá nesie meno jeho dobrého priateľa A. Dubčeka, mohli aspoň trochu vrátiť. Autor, zatiaľ, 32 kníh, napísaných jemnocitným perom, sa 19. septembra dožil 80. rokov. Literárna obec, prezident SR a ďalší hostia, gratulovali tejto významnej osobnosti. A my sme boli tiež pritom v Divadle A. Bagara v Nitre, kde majster L. Ťažký vo svojom príhovore povedal tieto slová – Neurážajme čas, dajme času čas, čas sa nevracia, čas nemá čas, ale ja ho mám.

Pri tejto vzácnej príležitosti mu rektor Juraj Wagner odovzdal Medailu TnUAD za podporu pri jej rozvoji. Adresoval mu tiež gratuláciu, že je pre našu ctou môcť byť v rade gratulantov majstrovi, ktorý sa svojou hodnotnou literárnou tvorbou významnou mierou pričinil a pričiňuje o rozvoj vzdelanosti slovenského národa. Do ďalších plodných rokov mu rektor zaželel dobrého zdravia, aby sa pánovi spisovateľovi v krásnej tvorivej práci čo najlepšie darilo a aby naše knižnice obohatili ďalšie skvosty z jeho pera.

(wa)

Nový ústav mal premiéru

Dlho očakávaný Ústav zdravotníctva a ošetrovateľstva (ÚZO) Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne – taký je jeho presný názov – je na svete. Slávnostné otvorenie prvého akademického roku a inaugurácia prvých 120 študentov sa uskutočnila 12. novembra 2004 so želaním úspechov i šťastia

na novonastúpenej ceste vzdelávania i vo vedeckej práci.

Ústav začal pôsobiť od 1. septembra. Povereným riaditeľom je doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., zástupcom pre organizáciu a riadenie je MUDr. Marián Kaščák, zástupcom pre výchovu, vzdelávanie, vedu a výskum je doc. MUDr. Jana Slobodníková, PhD. a PhDr. Eva Červeňanová je zástupca riaditeľa pre ošetrovateľstvo. ÚZO sídli v Trenčíne na Novomestského ul. 10.

Dlhodobým zámerom ústavu je napomôcť integrácii SR do EÚ v oblasti zdravotníckeho vysokého školstva a výchova zdravotníckych

pracovníkov, najmä vo sfére verejného zdravotníctva, ošetrovateľstva, rehabilitácie, laboratórnych vyšetrovacích metód pre domáce štátne, verejné, súkromné, cirkevné a zahraničné zariadenia sociálnej práce.

Ústav bude zabezpečovať vzdelávanie, vedeckú výchovu a vedecký výskum, ako aj praktické činnosti na prvom stupni, t. j. bakalárskeho vysokoškolského vzdelávania, zatiaľ v externej forme. Štandardná dĺžka štúdia je tri roky. Viac informácií prinesieme v budúcom čísle.

(wa)

Naši študenti o talianskych – sú veľmi ctižiadostiví a poctiví v štúdiu

Skúsenosť, ktorú mi už nikto nevezme

Študenti FSEV, Tatiana Bezáková, Jana Habánková, Mária Humajová, Mária Jankalová, Tomáš Machek, Peter Majtinek, Miriam Matišová a Katarína Vaňová, absolvovali štvormesačný študijný pobyt na Bolognskej univerzite. Postrehy z pobytu za všetkých nám napísal Peter Kubíček.

Náš pobyt sa začal na Fakulte politických vied Bolognskej univerzity, so sídlom vo Forlí, 28. februára 2004. Na stanici nás čakali dve slečny, obe z Univerzitnej asociácie Koiné. Boli milé, ale len jedna z nich vedela ako tak anglicky. Takže nastal prvý problém, jazykový. Zachraňovala nás spoliužiačka Maja, ktorá vedela po taliansky. Dostali sme mapy, s miestom nášho ubytovania, a začala prvá veľká zábava. Všetci sme sa snažili v meste sa nájsť, a nebolo to jednoduché. Mesto má asi 110 tisíc obyvateľov, ale mapy, ktoré nám dali boli málo podrobné, vzhľadom na to, že mesto je plné malých uličiek. Cez víkend sme sa šťastne našli a tak sme boli dohodnutí na druhý deň sa vybrať do školy.

Ťažký začiatok

Mali sme navštevovať kurz talianskeho jazyka. Kurz však bežal od septembra a počas letného semestra nebol žiadny. Takže sme nepochodili. Navštívili sme aj Univerzitnú asociáciu Koiné, riadenú študentmi pre študentov. Poskytovali servis pre študentov a pre nás, z Erazmusu. Boli koordinátormi nášho pobytu a v mnohom nám pomáhali. Koiné sídlilo v centre mesta a bolo vybavené dvoma študovňami, miestnosťou s internetom pre študentov a kanceláriami pre zamestnancov (študentov). Nechýbala spoločenská miestnosť, ktorá sa využívala na rôzne oslavy alebo na pravidelné diskusie a rôzne krúžky. Nachádzal sa tu bar, v ktorom sme našli nízke ceny a jeho súčasťou bola záhrada, kde sa dalo študovať. Prvý dojem

bol naplnený zmiešanými pocitmi. Postupne sme si však zvykali. Naučili sme sa žiť v nových podmienkach a spoznali sa s novými spolužiakmi.

Na začiatku marca sme mali formálne problémy vyriešené a mohli sme začať navštevovať naše hodiny. Navštevovali sme tri kurzy: Politika práce, Politika európskej integrácie a Welfarestate. Z každého predmetu sme absolvovali dve cvičenia týždenne, pričom rozvrh sa nám často menil a museli sme sa prispôbovať profesorom. To však bol najmenší problém, pretože boli veľmi ochotní a vychádzali nám v ústrety. Výučba prebiehala v celkom inom prostredí a iným spôsobom ako sme zvyknúť u nás. Hlavný rozdiel spočíval v tom, že neexistovali prednášky a cvičenia. Všetko bolo integrované do jedného celku. Každá vyučovacia hodina trvala 105 minút a začala sa prezentáciou, prednáškou učiva. Prednášal profesor a počas prednášky otázkami zapájal aj študentov. Nasledovala diskusia alebo sa hodina ukončila. Len na Welfarestate si študenti pripravovali prednášanú látku sami. O to viac však boli tieto hodiny interaktívne a zaujímavejšie. Často sa nás pýtali na našu krajinu, ako to u nás funguje a mali sme aj zopár prezentácií na rôzne témy.

Uprostred semestra prebiehali tzv. čiastkové skúšky a na konci prišli konečné skúšky z každého predmetu. Z Welfarestate sme mali iba ústnu skúšku, z Politiky práce to bolo vypracovanie písomného materiálu na danú tému (niečo ako seminárna práca). Z Politiky európskej integrácie sme mali len písomnú skúšku. Dá sa teda povedať, že sme zažili všetky druhy preskúšania.

Musím spomenúť prístup talianskych študentov, ktorí sú mimoriadne ctižiadostiví a poctiví v štúdiu. Vyplýva to aj z vysokoškolského systému, ktorý núti študentov mať čo najlepšie výsledky, pretože od toho, v mnohých prípadoch, závisí aj ich následné uplatnenie v praxi. Motivuje ich k tomu aj skutočnosť, že vysokoškolské štúdium

je v Taliansku platené. Majú však vytvorené maximálne vhodné podmienky. Napr. knižnica vôbec nevyzerala veľká, ale bolo v nej množstvo materiálu, prístup na internet, ku televíznemu satelitnému vysielaniu z celého sveta, veľa dennej tlače a periodík. Aj mnohé študovne dotvárali priaznivé podmienky na štúdium. To sme nakoniec zvládli.

Skvelý koniec

Ale rád by som napísal niečo aj o študentskom živote študentov vo Forlí. O nás bolo kráľovky postarané. Bol pre nás zorganizovaný tzv. Erasmus day. Platilo ho mesto, ktoré príchodom univerzity a študentov zmenilo svoju tvár a ožilo. Spočíval v prehliadke mesta a večeri na vidieku. Zorganizovaná bola aj medzinárodná večera, kde každý mohol prezentovať svoju kultúru a navariť, čo len chcel. Organizovali sa i výlety do rôznych miest. Vo Forlí sa nachádza niekoľko parkov. Najväčší z nich, Parco Urbano, sme hojne využívali kvôli jeho peknému prostrediu a blízkosti na šport, niektorí na štúdium, ale aj iné aktivity. V polovici pobytu za nami prišli pedagógovia z našej fakulty – Ing. J. Michalko a Ing. N. Štefková, ktorí mali svoj program stretnutí a prednášky na univerzite.

Bola to pre nás všetkých neoceniteľná skúsenosť, prekrásne štyri mesiace života. Spoznali sme novú kultúru, našli nových priateľov, okúsili, čo to znamená študovať v cudzom jazyku a nadobudli sme nové vedomosti a nový pohľad na mnohé veci. Bolo veľmi ťažké rozlúčiť sa so všetkými, nechať to všetko len spomienkam a vrátiť sa do slovenskej reality a späť na našu Alma Mater. Vrelo odporúčam všetkým, ktorí majú takúto možnosť, aby ju využili a stali sa študentom Erasmus programu. Je to skúsenosť (podporovaná štipendiom), ktorú vám nikto nevezme a ktorá naozaj stojí za to.

Tréma a zodpovednosť patria k sebe

Kazimierz Dolny zvyknú nazývať aj mestečkom maliarov. Pripomína parížsky Montmartre v malom vydaní. Hoci má len 4 tisíc obyvateľov, denne sem prichádza vyše 10 tisíc turistov, aby spoznali kúsok poľskej histórie, zapísanej v pôvabných drevenciach, chrámoch i prírode. V tomto mestečku pod Varšavou, ktorým sa vinie Visla, sa od 2. do 4. septembra konala medzinárodná konferencia Modelovanie v mechatronike. Silné zastúpenie na nej mala púchovská Fakulta priemyselných technológií.

Príjemným prekvapením bola prezentácia štyroch doktorandov so svojimi prednáškami. Boli to Jana Kučerová, Zuzana Švecová – obe interné aspirantky a v zahraničí prednášali prvýkrát. Spolu s nimi sa prezentovali aj dvaja externí aspiranti – Martina Mokryšová a Ivan Kopal, ktorý už majú zahraničné skúsenosti. Ešte musím doplniť, že všetci sa zaskveli aj peknou angličtinou. Keď im povinnosti skončili sadli sme si k debate, aby sme aj vám, našim čitateľom, priblížili bezprostredné reakcie mladých ľudí po medzinárodnom vystúpení.

Na otázku, čím je pre nich osožná účasť na medzinárodnom vedeckom fóre, reagovala Martinka slovami, že sú to vzácne nové kontakty, poznatky, skúsenosti, aké inde nemožno získať. Ivan si myslí, že by to mala byť povinnosť aj pre študentov, tak ako je to na Bolognskej univerzite. Je to akýsi špeciálny štart pre ďalšiu kariéru, špecifický kurz prípravy do života. A k tejto kariére treba zvládnuť ešte aj cudzí jazyk. Kolegom a študentom preto naši doktorandi odporúčajú, aby na to nezabudli a hodiny jazykov nevynechávali. Lebo tí, čo sa nenaucia jazyk, nezvládnu rétoriku, ďaleko sa nedostanú. Rétorika, hoci je nesmierne dôležitá na každom kroku, vo všeobecnosti nie je

silnou stránkou študentov. Ivan považuje jej zvládnutie za nevyhnutnosť pre každého, kto sa chce dobre uplatniť. Jednou z možností na univerzite je zapojenie sa do študentskej vedeckej a odbornej činnosti (ŠVOČ).

Na takomto medzinárodnom vedeckom fóre, obzvlášť keď sa ho človek zúčastňuje po prvýkrát, o tréme nie je núdza. A ako sa jej zbavovali? Všetci štyria zhodne odpovedali, že bez trémy by to asi nešlo. Je to podobné ako u hercov. Napokon zodpovednosť a tréma patria k sebe. Janka vyzradila, že ulahčiť trému jej pomohla vyhliadková plavba. Pre Zuzku je rozprávanie jej živlom, takže so spustením reči tréma odchádzala. Martinka sa už prezentovala v Taliansku a teraz sa jej to zdalo spontánne. Najostrieľanejším bol Ivan Kopal. Sám však tvrdí, že bez trémy niet dobrého výkonu.

Vďaka za dobré rady i za dobrú prezentáciu fakulty aj univerzity. Na tvárach kantorov sa zračila spokojnosť. Spokojnosť, ktorá však zároveň znamená ďalej tvrdo pracovať. Taký je trend.

Doktorandi FPT (zľava) Ing. Zuzana Švecová, Ing. Ivan Kopal, Ing. Martina Mokryšová a Ing. Jana Kučerová

Počítačová a jazyková gramotnosť je osobitne dôležitá Promovalo celé Slovensko

Tento titulok vôbec nie je prehnaný. Na tohtoročných bakalárskych promóciách na FSEV, ktoré boli od 5. do 9. októbra, totiž prevzali diplom bakalára 464 mladí ľudia z takmer všetkých kútov Slovenska. Do Trenčína prišli z Novej Bane, Nových Zámok, Lučenca a rodom boli aj z východu, západu, severu i juhu. Prvýkrát sme promovali osobitne na elokovanom pracovisku v Prievidzi, kde skončilo 111 bakalárov. A treba dodať, že slávnosť bola dôstojne pripravená. Bakalárom s čerstvým diplomom sa prihovoril aj primátor Ján Bodnár. Vyslovil očakávanie, že absolventi prispievajú ku skvalitneniu a modernizácii verejnej správy. Z Novej Bane promovalo 55, Nových Zámok 50

a z Lučenca 17 externistov. Spolu už je nositeľom bakalárskeho diplomu na našej univerzite 611 absolventov.

Potešujúce je, ako uviedol v príhovore rektor J. Wagner, že všetci bakalári z denného a mnohí z externého štúdia sa rozhodli pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní na univerzite. Považuje to za najmä múdrejšiu a najperspektívnejšiu cestu ich osobnej a profesnej budúcnosti. Dekan FSEV Anton Blažej zasa konštatoval hrdosť na silný záujem o štúdium na TnUAD a konkrétne na FSEV. Prízvukoval potrebnosť počítačovej a jazykovej gramotnosti, ktorá je osobitne dôležitou v spojenej Európe a vôbec v 21. storočí.

(wa)

**Opustil nás Martin Doktor
Je to zlý sen**

Je to ako zlý sen, do ktorého sa prebúdame každé ráno... Potrvá dlho, kým uschnú slzy na našich tvárach a iba čas pomôže zabudnúť na krutosť osudu. Nie však na Teba Martin! Všetci Ťa máme stále pred očami s Tvojim tajomným úsmevom na tvári. Bol si jedným z nás a je nám veľmi ľúto, že už si s Tebou nesadneme do lavíc, či nepovzbudíme

Ťa v Tvojom majstrovskom umení... Aj keď si odišiel tak náhle, vedz že budeš žiť v každom z nás, čo sme Ťa poznali! Tvoja rodina môže byť na Teba právom hrdá, na všetko to, čo si počas svojho krátkeho života dosiahol. Martin, nech sa Ti darí tam hore, vo futbalovom nebi...

S úctou Tvoji spolužiaci z 556-ky.

Martin Doktor sa narodil 26. 9. 1981. Študoval na FSEV a bol prvotligovým futbalistom ZŤS Dubnica. Zomrel 8. 9. 2004.

ZAZNAMENALI SME

► Na 37. ročníku medzinárodného veľtrhu módy sa uskutočnil 8. 9. 2004 z iniciatívy FŠT a v spolupráci so SOPK Trenčín a ATOP Trenčín, odborný seminár Zvýšenie konkurencieschopnosti textilných a odevných výrobkov v nadväznosti na nové smery v technike a technológiách odevnej výroby po vstupe SR do EÚ. Zúčastnilo sa ho vyše 50 odborníkov a študentov stredných odevných škôl. Doc. O. Barborák z FŠT prezentoval súčasný stav vo vzdelávaní z pohľadu štúdia odborných predmetov, najmä v oblasti textilných a odevných technológií a strojov. Zameril sa i na propagáciu štúdia na FŠT, najmä z pohľadu otvárania nových akreditovaných študijných odborov v šk. roku 2004/2005.

► FŠT zorganizovala 16.–17. 9. v poradí 6. Medzinárodnú vedeckú konferenciu TRANSFER 2004. Pracovala v 5 odborných sekciách, kde bolo prihlásených doteraz najviac - 100 príspevkov od 151 autorov z ČR, Maďarska, Poľska, Bieloruska a SR. V porovnaní s minuloročnou sa jej zúčastnili pedagógovia a doktorandi napr. z českých univerzít. Účastníci navštívili Vojenský opravárenský podnik v Trenčíne, kde sa zoznámili s výrobným programom a modernými laboratóriami.

► Rektor J. Wagner na stretnutí akademickej obce 22. 9. hovoril o súčasnom stave v oblasti ekonomiky, pedagogiky, vedy a výskumu na univerzite. V diskusii sa hovorilo o materiálnych ťažkostiach na FŠT, ako sa bude ekonomicky riešiť budúci rok, o nespokojnosti s webovou stránkou univerzity. Dekan FSEV A. Blažej podakoval vedeniu univerzity za to, že budova bývalej II. ZŠ (prevzatá v auguste) bola v rekordnom čase pripravená na výučbu v septembri.

► TnUAD navštívili 28. a 29. 9. prof. dr. Peter Sperber, prorektor Fachhochschule Deggendorf a prof. dr. Ing. Rolf Rascher. Rektor J. Wagner, prorektor

J. Slabeycius, dekan FPT O. Nemčok a prodekan FŠT I. Barysz rokovali s hosťami o rozvíjaní kooperácie. Výsledkom je podpísanie dohody o zriadení školiaceho pracoviska pre PhD. štúdium nemeckých študentov u nás.

► Delegácia nórského regiónu Trondelag sa v rámci návštevy Trenčianskeho samosprávneho kraja stretla 5. 10. s vedením TnUAD a dekanmi fakúlt. Hostom, na čele s krajským kancelárom Olavom Huseby a honorárnym konzulom SR v Trondheime Erikom Frederiksenom, sme predstavili univerzitu a možnosti kooperácie s nórskymi univerzitnými partnermi. Ide o výmenu študentov, pedagógov a vedeckých pracovníkov, spoluprácu na riešení projektov EÚ a pod.

► Pod vedením predsedu celouniverzitného akademického senátu Michala Boršča rokovali senátori o stave hospodárenia univerzity k 30. septembru t. r., ktorý schválili s pripomienkami. Zaoberali sa i návrhom na úpravu rozpočtu a prerozdelenia finančných prostriedkov, uvoľnených vládou SR na dofinancovanie VŠ v roku 2004, ktorý bol jednoducho schválený. Senát schválil štatút a organizačný poriadok Ústavu zdravotníctva a ošetrovateľstva TnUAD. Schválil tiež návrhy na členov vedeckej rady univerzity – doc. MUDr. J. Bielik, CSc., doc. MUDr. J. Slobodníkovej, PhD., ako aj doc. MUDr. J. Porubského, CSc. z Ústavu patológie Lekárskej fakulty UK v Bratislave.

► Rektor J. Wagner vystúpil na medzinárodnej vedeckej konferencii, venovanej 85. narodeninám svetoznámeho konštruktéra Michaila Timofejeviča Kalašnikova. Jeho príspevok bol venovaný kooperácii TnUAD a lževskej štátnej technickej univerzity v lževsku (Ruská federácia) v oblasti prípravy konštruktérov a využitia skúseností jubilanta pre projektovanie zbraňových systémov. Konferenciu pripravila v dňoch 9.–11. novembra naša partnerská lževská štátna technická univerzita, kde M. T. Kalašnikov pôsobí.

Novinky v knižnici

Knihy

Grmanová, Eva
Poisťovníctvo.

Trenčín: TnUAD, 2004, 125 s. ISBN 80-8075-015-7
Životné a neživotné poistenie. Charakteristika komerčného poisťovníctva. Druhy produktov životného a neživotného poistenia. Vývoj ukazovateľov poisťovní, zaoberajúcich sa životným a neživotným poistením v SR a ČR.

Grmanová, Eva
Poisťný trh a finančné investovanie.

Trenčín: TnUAD, 2004, 181 s. ISBN 80-88992-74-5
Komerčné poisťovníctvo. Výklad teoretických poznatkov z oblasti finančného investovania. Použitie mnohých štatistických metód a výstupy zo štatistického programu.

Ferencey, Viktor
Teplné problémy vysokozatažovaných naftových motorov.

Trenčín: TnUAD, 2004, 139 s. ISBN 80-8075-008-4
Problematika odvodu tepla zo spaľovacích priestorov valcov do chladiaceho média u naftových vysokozatažovaných motorov. Ide o preplňované motory určené na náročnú prevádzku v ťažkých podmienkach, kde patria predovšetkým motory špeciálnej techniky na kolesových a pásových podvozoch.

Skriptá

Galeta, Antonín – Lipták, Peter
Prístrojová technika zbrani.

Trenčín: TnUAD, 2004, 90 s. ISBN 80-8075-025-4
Optické prvky optických prístrojov. Mechanické prvky. Optické prvky.

Lahučký, Dušan

Základy konštruovania: Návody na cvičenia.

Trenčín: TnUAD, 2004, 148 s. 2.
dopl. vyd. ISBN 80-8075-016-5
Základné úlohy z technického kreslenia.

Vajdová, Jana – Štubňa, Michal – Olšovský, Milan
Laboratórium odboru II: Chemické a fyzikálno-mechanické skúšky.

Trenčín: TnUAD, 2003, 160 s. ISBN 80-8075-010-6
Jednotlivé laboratórne skúšky sú rozdelené do kapitol, v ktorých sa pojednáva skúšobníctvo východiskových surovín, vulkanizačné a fyzikálno-mechanické skúšky gumárenských zmesí a vulkanizátov, skúšky výstužných materiálov a identifikačné skúšky.

Zborníky

Funkčné povrchy 2004: Zborník prednášok z medzinárodnej vedeckej konferencie.

Trenčín: TnUAD, 2004, 212 s. ISBN 80-8075-021-1
Tematické okruhy vedeckej konferencie: tepelné a chemicko-teplné spracované povrchy. Fyzikálne, chemicky a fyzikálno-chemicky povlakované povrchy. Žiarovo striekané povrchy. Hutnícky žiarovo pokovované plátované povrchy. Povrchy iontovo implantované. Navárané povrchy. Mechanicky spevňované povrchy. Povrchy dokončované obrábaním. Skúšobné metódy obrobenej a upravených povrchov. Meranie a vyhodnocovanie funkčných povrchov. Iné povrchy konkrétnej funkčnosti, získané špeciálnymi technológiami.

Transfer 2004: Využívanie nových poznatkov v strojárkej praxi: Zborník prednášok 6. medzinárodnej vedeckej konferencie I. a II. diel

Trenčín: TnUAD, 2004, 570 s. ISBN 80-8075-030-0
Tematické okruhy vedeckej konferencie: Vývojové konštrukcie strojov a nové metódy konštruovania. Nové materiály a ich efektívne spracovanie. Progressívne technológie, inovácie a renovácie. Kvalita a metódy jej zabezpečenia v procese výroby. Spôľahlivosť, diagnostika, opravárstvo.

Časopisy

Sociálno-ekonomická revue: Vedecký časopis Fakulty sociálno-ekonomických vzťahov Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne.
Vyšlo č. 2/2004

Kolesá v jedinečnom múzeu

Viete, že objavenie ohňa, kolesa a splachovacieho WC boli tri prevratné zmeny v živote ľudskej spoločnosti? A viete, že aj všeužitočné a konštrukciu zaujímavé kolesá majú na Slovensku, konkrétne v Púchove, svoje múzeum, ktoré je jedinečné v Európe? Zakladateľom Múzea kolies je Ing. Vladimír Lukáč z firmy ETOP Púchov. Otvorené bolo 12. 12. 2002. Múzeum zachytáva vývoj kolies od dôb najstarších, cez 20. storočie až po začiatok tretieho tisícročia. Samotnú zbierku, okrem vystavených exponátov, spestruje literatúra, obrazy, heslá a vtipy, súvisiace s expozíciou.

V múzeu sú disky, snehové reťaze i bezpečnostné systémy, na ktoré sa so vstupom do tretieho tisícročia kladie čoraz väčší dôraz. Súčasťou múzea sú kamenné kolesá (3500 rokov p. n. l.), drevené kolesá (na rozhraní 19. a 20. storočia), kolesá áut a bicyklov, bezpečnostné systémy Continental, Michelin, Bridgestone, Goodyear, Etap a mnoho ďalších technických zaujímavostí. Kým sa expozícia v roku 2006 presťahuje do Trenčína, pod hrad Matúša Čáka, odporúčame si pozrieť toto technické čaro.

(wa)

Zrnko múdrosti

Kľúčom k veľkému svetu sú knihy. Čítať môže človek vždy, aj keď má pocit, že sa nič iné nedá robiť.

Jane Hamiltonová

Ďakujeme

Nadácia prof. Štefana Kassaya darovala našej univerzite štyri počítače, ktoré budú užitočné v našich internetových laboratóriách. Ďakujeme.

Cieľom nadácie je rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, podpora i rozvoj vedy a vzdelávania. Nadácia podporuje publikačné aktivity skupín alebo jednotlivcov za účelom rozvoja vedy, vzdelávania a vzdelávacieho procesu. Uvedené ciele sa realizujú formou poskytovania peňažných prostriedkov z majetku nadácie. Okrem toho nadácia podporuje organizovanie odborných konferencií, seminárov s významnými osobnosťami, propaguje vedy, vzdelanie a nakladateľskú činnosť.

Blahoželáme

V mesiacoch január až marec 2005 oslávi životné jubileum:

Doc. Ing. Anton Duhár, CSc.
Helena Masárová
Katarína Michalcová
Mgr. Emília Prekopová
Ing. Eva Stanová
Milan Vánik
Doc. Ing. Juraj Wagner, PhD.

FŠT
 rektorát
 rektorát
 ÚPHV
 rektorát
 rektorát
 rektorát

Lepšie neskôr ako nikdy Aikidó je cesta harmónie

Kto o tom nevie, tomu pripomíname, že brány klubu pre záujemcov o Aikidó sú stále otvorené. Študenti našej univerzity si ho môžu zvoliť ako jeden z mnohých športov, ktoré ponúka Katedra telesnej výchovy a športu. Zároveň tu môžete získať nielen základy sebaobrany, ale aj rozvoj a koordináciu svojho tela a aj pohybu.

Aikidó je jedno z najmladších japonských bojových umení, ktoré má v Trenčíne čoraz viac priaznivcov. Občianske združenie vysokoškolských športov pri TnUAD Akademik, sa v záujme rozvoja vysokoškolského športu, a hlavne rozvoja zdravia, pod vedením PaedDr. Ernesta Brosku, rozšíril minulý rok o klub Aikidó.

Hlavným učiteľom dojo na univerzite je Martin Mlynár, prezident Slovenskej spoločnosti priateľov Aikidó. Martin Mlynár má 4. dan aikidó, 1. dan judo a je trénerom 2. triedy. Súčasťou tréningov je aj práca so zbraňami ako sú boken – drevený meč, tanto – nôž, jo – palica, ktoré napomáhajú rozvoju a stabilite celého tela. Toto bojové umenie sa nezameriava na údery a kopy, ale skôr sa snaží využívať celú energiu oponenta na jeho neutralizáciu. Z toho vyplýva obranný charakter umenia. Členovia klubu sa na jednotlivých tréningoch učia súbor sebaobraných techník, pri ktorých sa snažia zjednotiť svoje telo a myseľ do jedného celku, z ktorého potom vychádzajú jednotlivé pohyby. Preto aikidó v preklade znamená Cesta harmónie. Aikidó sa môže cvičiť bez ohraničenia veku, a preto je toto bojové umenie prístupné pre všetkých, ktorí by sa chceli vydať cestou harmónie.

Tomáš Švec ml.

Pozvanie na plesový parket

Vo februári tohto roku sa uskutočnil nultý reprezentačný ples našej univerzity. Prišiel nečakane pod názvom Študentský ples TnUAD. Možno preto naň hľadeli niektorí trochu nedôverčivo a čakali, čo sa z toho vyvinie. Iní sa rozhodli vidieť na vlastné oči, čo to bude. A bola to dobrá voľba. Ples mal veľmi dobré ohlasy. Prekvapil hodnotným kultúrnym programom, bohatou tombolou s množstvom cien (víťaz zájazdu pre dve osoby do Chorvátska mi dá určite za pravdu). Prijemná atmosféra prilákala aj médiá a tak sme mohli vidieť priebeh i v Trenčianskej televízii. Zúčastnili sa nielen osobnosti univerzity, ale i mesta Trenčín, významných firiem, či umelci – Zuzka Mauréry, Dušan Vitázek a iní.

Blíži sa plesová sezóna a po univerzite sa začínajú šíriť šumy. „Hej, bola si na plesse? Bude

aj tento rok? Pôjdeme? Ja určite... Kedy...? Kde...?“ A my už máme pre vás dobrú správu. Ples sa pripravuje na 15. februára 2005.

Opäť sa snažíme pripraviť pre vás bohatý kultúrny zážitok. Je to príležitosť príjemne sa zabaviť po boku svojich spolužiakov, profesorov, vedenia univerzity, či našich sponzorov, ktorí sa v budúcnosti môžu stať práve vašimi partnermi, či zamestnávateľmi. Je to i príležitosť zachovať si na štúdium aj takúto príjemnú spomienku. Tešíme sa na vás.

Marek Mojžiš

Humor napomáha zdraviu

Viete, ako poznáte, že ste závislí od internetu? Keď narazíte autom do zvodidiel a prvé čo hľadáte je tlačidlo Back!

Pýtajú sa študenta ako bolo na skúške.
 Pobožne.
 Nerozumejú.
 No, profesor v čiernom, ja v čiernom, profesor mi dáva otázku, ja sa prežehnávam, ja odpoviem, profesor sa prežehnáva.

Stojí biológ, fyzik a matematik pred domom, keď do neho vojdú dvaja ľudia. Po krátkom čase z neho vyjdú traja. Biológ komentuje: „To je jasné, rozmnožili sa“.
 Fyzik odpovie: „Nie, to je chyba v meraní.“
 A matematik povie: „Nie, nie, vážení kolegovia, teraz tam vojde ešte jeden a nebude tam nikto.“

Čo je výkladový slovník? Slovník z výkladu.

Vzdychne si študent pred skúškou.
 Ach, keby sme tak boli na Mesiaci.
 A to už prečo? Pýta sa priateľ.
 Lebo na Mesiaci je všetko 6-krát ľahšie.

Inzerát:
 Vymením trojku za tri jednotky.